

Hovedtanken. Og naar det dernæst er givet, at Kvinderne nu ere kaldede til og benyttes i stort Omfang til og forhaabentlig endnu i større Omfang kunne blive kaldede til at overtage Lærergerningen i hele Folkeskolen, saa kræver denne Tanke som første Udtryk, at det bliver en Statsanstalt, der giver den fuldstændige Lærereuddannelse, der giver en saadan Uddannelse, der giver de paagældende Elever Adkomst til at indtage alle de Stillinger i Folkeskolen, som de nu kunne indtage, og de forhaabentlig flere, som en Gang kunne komme til, naar man beslutter sig til at forandre Loven af 29de Marts 1867, som er den, der alene lægger Hindringer i Vejen for, at de paa Landet kunne opnaa Første-Lærerpladser.

Naar Tanken om Bogeskole- og Forstolelærere er kommen frem, saa erkender jeg fuldstændig, at Tanken om en Forstole eller Bogeskole er en rigtig Tanke, en fortrinlig Tanke, vil jeg næsten sige, i den Retning, at den muliggør den videre Klassedeling og Udsøndring af Børn paa forskellige Alderstrin, som nu ikke kan finde Sted, og hvort det vistnok med Høje af flere ærede Talere er sagt, at Hovedstavaanten ligger. Og jeg vil over for nogle Tal, som ere fremførte under Forhandlingen, bemærke, at Oprettelsen af Bogeskoler i lang Tid, altsaa for den Tid, jeg har haft at gøre med Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet, har været støttet fra Ministeriets Side. Men naar Tallene saa vise, at der er adskillige Tilfælde, hvor man er gaaet en anden Vej: at oprette flere fideordnede Skoler i et Skoledistrikt, saa ligger det deri, at man har ingen Tvang med Hensyn til Oprettelsen af Bogeskoler, men derimod har man Tvang i de gældende Lovbestemmelser med Hensyn til Oprettelsen af de andre Skoler. Og naar der altsaa ikke fra vedkommende Skoledistrikts Side bydes det, at man vil oprette Bogeskoler, saa har Ministeriet været nødt til at forlange det, det er berettiget til at forlange, Oprettelsen af flere Skoler, naar enten Vej længden eller Børnenes Antal medfører det. Altsaa, Bog- og Forstolens Udsøndring som særlig Afdeling anser jeg for en ganske overordentlig vigtig Tanke, maasse den største og mest betydningsfulde, som siden 1814 har fundet Indpas hos os. Det er nu ikke ganske

det samme at anerkende dette og saa konkludere derhen, at man skal have en Anstalt for Bogeskolelærere, thi min Tanke er egentlig at saa Bogeskolen saa god for Børn som overhovedet muligt, men særlig for Bogeskolen er det bedste ikke for godt, og hvis man forudtætter, at den fuldstændige Lærereuddannelse er fornuftig og god — det bliver en Sag for sig, men det maa indrettes saaledes — saa maatte det være Idealet, at ogsaa disse Lærere kunde vindes til Bogeskolen. Og det vilde være en meget daarlig og med Uddannelsens Karakter meget lidet stemmende Tankegang, hvis en Lærere vilde af en Slags honnet Ambition sige, at det var ikke en passende Opgave for hende, fordi hun havde faaet den fuldstændige Lærereuddannelse; det vilde være en i den Grad ufornuftig Tankegang, at jeg vilde forudsætte, det var et Mindretal, der vilde følge den. Men de faktiske Forhold vise, at der ikke kan bydes saadanne økonomiske Bilskaar, og at der ikke er et saa stort Antal af fuldstændig uddannede Lærere, at Bogeskolen kan i det mindste i mange Egne af Landet gøre Regning paa saadanne fuldstændig uddannede Lærere. De vilde virkelig, som et æret Medlem bemærkede, komme til at staa over for det Valg, enten at have Lærere, der slet ingen Uddannelse have, men kun Livets almindelige Erfaring, der ogsaa kan være god og selvsølgelig kan frembringe mange flinke Lærere — og saa dem, der have faaet en metodisk Uddannelse med dette begrænsede Maal for Øje kun at skulle arbejde i Bogeskolen, og som derfor ikke behøve at være i visse Henseender paa langt nær saa omfattende, som den Uddannelse maa være, der skal give Adgang til Folkeskolen i Almindelighed. Under disse Forhold mener jeg, og jeg har altid ment, at det er fuldt berettiget at have for Øje ogsaa dette: en særlig Uddannelse af Bogeskolelærere. Jeg har i Virkeligheden ikke ment, at dette Forslag ubelukkede det. Men Tanken har været, at Bogeskolelærernes Uddannelse kunde indordnes som organisk Bestanddel i den Statskole, som her er Tale om, og jeg tror, at et lille Ord tilføjet vilde have gjort det klarere, end det nu er; blot der i Slutningen af § 1 i Stedet for Ordene: „Undervisningstiden omfatter 3